

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นิสิตนักศึกษาเป็นผลผลิตของสถาบันอุดมศึกษา และเป็นตัวปั่งซึ่งคุณภาพของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจึงล้วนมีเป้าหมายที่จะพัฒนานิสิตนักศึกษาของตนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย จิตใจ ตลอดจนความสามารถในวิชาชีพที่เรียน ในยุคปัจจุบันนี้ ทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ จะเห็นได้ว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ก็ได้กำหนดให้ "คน" เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ซึ่งหมายถึงการพัฒนาคุณภาพและสมรรถนะของคนไทยให้สามารถมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน สังคม และของชาติได้ในที่สุด ด้วยเหตุนี้ มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาขั้นสูงที่มีบทบาทในการผลิตกำลังคนออกไปพัฒนาประเทศ จึงยิ่งต้องให้ความสำคัญแก่การพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มากขึ้น X และในการที่จะหล่อหลอมนิสิตนักศึกษาให้กลายเป็นบัณฑิตที่มีความพร้อมมีคุณภาพ และสามารถออกไปพัฒนาประเทศชาติและสังคมได้นั้น ก็จะต้องอาศัยกระบวนการและปัจจัยต่างๆ หลายประการประกอบกัน นิสิตนักศึกษาจะถูกหล่อหลอมโดยสภาพแวดล้อมและชีวิตในสถาบันอุดมศึกษา ตลอดช่วงระยะเวลาที่นิสิตนักศึกษาเรียนอยู่ โดยผ่านทั้งการเรียนการสอนในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนิสิตนักศึกษากับบุคคลอื่นๆ ในสถาบัน การให้บริการและคำปรึกษาแก่นิสิตนักศึกษา รวมไปถึงกิจกรรมต่างๆ ที่นิสิตนักศึกษาได้มีประสบการณ์และมีส่วนร่วมด้วย

การที่สถาบันอุดมศึกษาให้ความสำคัญต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษา ทำให้นักการศึกษาหลายคนพยายามที่จะศึกษาเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา เช่น ศึกษาลักษณะของนิสิตนักศึกษา ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมย่อยของนิสิตนักศึกษา ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนิสิตนักศึกษากับบุคลากรอื่นๆ ในสถาบันอุดมศึกษา ความสัมพันธ์และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนและสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น เพื่อที่จะสร้างองค์ความรู้ ทฤษฎี หรือแนวทางปฏิบัติต่างๆ ที่จะส่งผลดีที่สุดต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษา ในเรื่องการพัฒนานิสิตนักศึกษานั้น ได้มีผู้ศึกษาไว้มากมาย สรุปได้ว่าในช่วงที่ศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษานั้น นิสิตนักศึกษาจะมีการพัฒนาในหลายๆ ด้าน ทฤษฎีว่าด้วยเรื่องการพัฒนาของนิสิตนักศึกษานั้นก็อาจแบ่งได้เป็นหลายกลุ่ม ที่สำคัญได้แก่ ทฤษฎีการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจ ซึ่งมุ่งศึกษาและหาคำอธิบายเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา ทฤษฎีทางจิตสังคม ที่มุ่งศึกษาการพัฒนาของนิสิตนักศึกษาในด้านที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ ความคิด ความรู้สึก ดำเนินม และส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกัน

ตัวนิสิตนักศึกษาเองและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม เป็นต้น ทฤษฎีหนึ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง และเป็นเป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาของนักกิจการการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ ก็คือ ทฤษฎีการพัฒนานิสิตนักศึกษารองชีกเกอร์ริง ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาจิตสังคมและพบว่าในช่วงที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษานั้น นิสิตนักศึกษามีการเปลี่ยนแปลง และควรได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ 7 ด้าน คือ การพัฒนาความสามารถ การจัดการกับอารมณ์ การพัฒนาจากความเป็นตัวของตัวเองไปสู่การพึ่งพาอาศัยกัน การพัฒนาสัมพันธภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน การพัฒนาเป้าหมาย และการพัฒนาความมีคุณธรรม ซึ่งปัจจัยที่จะส่งผลต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษานั้นก็ได้แก่ สภาพความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อม กลุ่มเพื่อน ความสัมพันธ์กับอาจารย์ และการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในสถาบัน (Chickering & Reisser, 1993)

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษารองชีกเกอร์ริงนั้น สอดคล้องกันกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษาของ แอสติน (Astin, 1984) ซึ่งได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ทำให้ นิสิตนักศึกษา ออกกลางคัน และปัจจัยที่จะส่งผลต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษาไว้เป็นระยะเวลานาน จนกระทั่งได้แนวคิดซึ่งสรุปออกมาเป็นทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษา ทฤษฎีนี้มีสาระสำคัญว่า การมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษานั้นเป็นปัจจัยที่ทำให้ นิสิตนักศึกษายู่ในสถาบันอุดมศึกษาได้จนสำเร็จการศึกษา อีกทั้งยังทำให้ นิสิตนักศึกษาเกิดการพัฒนาด้านต่างๆ ด้วย การมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษานั้นมีหลายลักษณะ รวมไปถึง การทำกิจกรรมหรือการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตนักศึกษาประเภทต่างๆ การมีส่วนร่วมโดยตรงในกิจกรรมของสถาบันจะทำให้ นิสิตนักศึกษาได้ใช้พลังและความคิดสร้างสรรค์ของตนในทางที่จะเกิดประโยชน์ ทั้งต่อตนเองและสังคม

จากความเป็นมาในการศึกษาด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา จะพบว่ากิจกรรมนิสิตนักศึกษาด้านต่างๆ จะมีส่วนในการพัฒนานิสิตนักศึกษาด้วยเช่นกัน กิจกรรมนิสิตนักศึกษานั้นเป็นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับ การเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรง เป็นกิจกรรมที่นิสิตนักศึกษาทำกันเอง เพื่อตอบสนองความต้องการของนิสิตนักศึกษา ซึ่งจะดำเนินการโดยนิสิตนักศึกษาเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาและสถาบันคอยให้คำแนะนำ ทั้งนี้เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสทำงานร่วมกันตามความถนัดและความสนใจ อันจะทำให้ นิสิตนักศึกษาเกิดการพัฒนาด้านต่างๆ ดังที่ สำนาว์ ชวรศิษฐ์ (2538) ได้กล่าวไว้ว่า การทำกิจกรรมจะทำให้ นิสิตนักศึกษาเกิดทั้งการเรียนรู้ ทักษะ และประสบการณ์อย่างมากมาย ซึ่งทักษะและประสบการณ์หลายอย่างไม่สามารถเรียนได้ในชั้นเรียน กิจกรรมนิสิตนักศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการของนักศึกษา ทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ ซึ่งก็สอดคล้องกับที่ วิลเลียมสัน (Williamson, 1969) ได้เคยกล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมนิสิตนักศึกษาไว้ว่า "กิจกรรมนิสิตนักศึกษาเป็น ศูนย์กลางแห่งระบบอุดมศึกษาในการพัฒนาให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์"

ทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ในประเทศไทย เห็นความสำคัญของกิจกรรมนิสิตนักศึกษาเช่นเดียวกัน จะเห็นได้ว่าในแผนการศึกษาาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)

ได้มีนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตและการสนับสนุนกิจกรรมนิสิตนักศึกษาด้วยเช่นกัน ซึ่งระบุไว้ว่า จะเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ลึก ทั่วรอบ และมีจิตสำนึกเชิงจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และความรับผิดชอบต่อสังคม โดยพัฒนาหลักสูตรให้มีกิจกรรมควบคู่กับการเรียนการสอน และสนับสนุนกิจกรรมนิสิตนักศึกษา และกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างนิสิตนักศึกษากับสังคม(ทบวงมหาวิทยาลัย, 2538) อย่างไรก็ตาม แม้จะเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่ากิจกรรมนิสิตศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษา แต่ก็ยังมีผู้บริหาร อาจารย์ และนิสิตนักศึกษาจำนวนมาก ที่ไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการทำกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ดังจะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันนี้กิจกรรมนิสิตศึกษาค่อนข้างจะซบเซา นิสิตนักศึกษาไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม สาเหตุหนึ่งก็เนื่องจากสภาพสังคมมุ่งเน้นการแข่งขัน การเอาตัวรอด สนใจแต่วิชาการวิชาชีพอย่างเดียว นอกจากนี้ นิสิตศึกษายังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการร่วมกิจกรรม(ทบวงมหาวิทยาลัย, 2538) กลุ่มนิสิตนักศึกษาที่ทำกิจกรรมจึงมีจำนวนน้อยลงทุกที ซึ่งสาเหตุประการหนึ่งก็น่าจะเป็นเพราะกิจกรรมนิสิตศึกษานั้นเป็นสิ่งที่ไม่บังคับให้เข้าร่วม นิสิตนักศึกษาสามารถที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ได้หลายลักษณะ และการเลือกทำกิจกรรม รวมทั้งการอุทิศแรงกาย แรงใจในการทำกิจกรรมแต่ละประเภทนั้น ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของนิสิตนักศึกษาแต่ละคนเอง ซึ่งหากนิสิตนักศึกษาขาดความเข้าใจว่ากรรมมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตศึกษานั้นมีความสำคัญ และสัมพันธ์กับการพัฒนาของพวกเขาอย่างไร ก็อาจทำให้ไม่สนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมได้

นักการศึกษาหลายคนมองว่ากิจกรรมนิสิตนักศึกษาเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนานิสิตนักศึกษา ในต่างประเทศ โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาได้มีการศึกษากันอย่างกว้างขวางถึงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมประเภทต่างๆ กับการพัฒนาของนิสิตนักศึกษาในด้านต่างๆ หรือศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับประสบการณ์นอกชั้นเรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษาในด้านต่างๆ (Wright, 1987; Abbott, 1988; Herbert, 1990; Stanford, 1990; Lampkin, 1991; Smith, 1991; Baxter Magolda, 1992; Bulling, 1992; Long, 1993; Handel, 1993; Chebator, 1995; Cornelius, 1995; Kuh, 1995; เป็นต้น) เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยมาวางแนวทางการจัดกิจกรรมที่จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาของนิสิตนักศึกษาได้สูงสุด ในประเทศไทยก็มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมนิสิตนักศึกษา และการพัฒนานิสิตนักศึกษาไว้หลายคนเช่นกัน แต่ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงบรรยายที่มุ่งศึกษาลักษณะ หรือสภาพที่เป็นอยู่ของตัวแปรด้านกิจกรรมนิสิตนักศึกษา หรือการพัฒนานิสิตนักศึกษา ด้านใดด้านหนึ่ง หรือสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมนิสิตศึกษาที่มีต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษา ไม่ใช่การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองด้านนี้โดยตรง เช่น ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการ สภาพการดำเนินงานและปัญหาหรือแนวทางในการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษา (ชินอารมณ ภาวะพฤติ, 2525; ชีรพงศ์ ประสงค์ลาภ, 2527; นักรบ ระวีการณ, 2530; สายัณห์ วนะรมย์, 2531; อานาจ วงษ์สมิง, 2531; กอบแก้ว สิงห์ดี, 2533; พิกุล บุญประเสริฐ, 2533; สุกรี เมฆกันต์, 2535; อเนกพร หลงเจริญ, 2536 เป็นต้น) หรือศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนานิสิตนักศึกษาของสถาบันต่างๆ (ธงชัย วงศ์เสนา, 2529; บุญธรรม จิตโรสง,

2529; ประไพ นวลแสง, 2530; สุกัญญา ไต๊ะถม, 2530; สุวรรณ หันไชยงวา, 2530; อนุศักดิ์ สมิตสันต์, 2531 เป็นต้น) ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ด้านนี้ จึงน่าจะเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดขึ้นได้ว่า ในบริบทของนิสิตนักศึกษาไทยนั้น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นจะส่งเสริมให้ตัวนิสิตนักศึกษาเกิดการพัฒนามากน้อยเพียงใด ในด้านใดบ้าง เพื่อที่นิสิตนักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหาร และนักกิจกรรมการศึกษาจะได้นำผลการศึกษา ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมนิสิตนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษาของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาที่ทำกิจกรรมในด้านต่างๆ 7 ด้านตามทฤษฎีของซิกเกอริง
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตศึกษากับการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษา

คำถามในการวิจัย

1. นิสิตนักศึกษาที่ทำกิจกรรมมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตศึกษาอย่างไร และมากน้อยเพียงใด
2. นิสิตนักศึกษาที่ทำกิจกรรมมีการพัฒนาตนเองในด้านการพัฒนาความสามารถ การจัดการกับอารมณ์ การพัฒนาจากความเป็นตัวของตัวเองไปสู่การพึ่งพาอาศัยกัน การพัฒนาสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น อย่างมีวุฒิภาวะ การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน การพัฒนาเป้าหมาย และการพัฒนาความมีคุณธรรม มากน้อยเพียงใด
3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตศึกษากับการพัฒนาตนเองของนิสิตศึกษามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร มีความสัมพันธ์มากน้อยเพียงใด

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตศึกษา โดยศึกษาประเภทของกิจกรรมที่นิสิตศึกษามีส่วนร่วม ตำแหน่งในองค์กรนิสิตศึกษา จำนวนองค์กรที่นิสิตศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วม ประสิทธิภาพในการเป็นกรรมการองค์กรนิสิตศึกษา เวลาที่นิสิตศึกษาใช้ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตศึกษา และคะแนนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตศึกษา

2. ศึกษาการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาที่ทำกิจกรรมในด้านต่างๆ 7 ด้าน คือ การพัฒนาความสามารถ การจัดการกับอารมณ์ การพัฒนาจากความเป็นตัวของตัวเองไปสู่การพึ่งพาอาศัยกัน การพัฒนาสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน การพัฒนาเป้าหมาย และการพัฒนาความมีคุณธรรม ตามการประเมินตนเองของนิสิตนักศึกษา

3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษากับการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาในด้านต่างๆ ทั้ง 7 ด้าน

4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษากับการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาที่ทำกิจกรรมเท่านั้น และเพื่อให้ได้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตนักศึกษาที่ทำกิจกรรมนิสิตนักศึกษาแน่นอน จึงเลือกศึกษานิสิตนักศึกษามีตำแหน่งเป็นกรรมการหรือผู้บริหารองค์การนิสิตนักศึกษาต่างๆ ในระดับสถาบัน ได้แก่ สภานิสิตนักศึกษาและองค์การบริหารนิสิตนักศึกษา ชมรมหรือชุมนุมฝ่ายบำเพ็ญประโยชน์ ชมรมหรือชุมนุมฝ่ายศิลปวัฒนธรรม ชมรมหรือชุมนุมฝ่ายกีฬา และชมรมหรือชุมนุมฝ่ายวิชาการ

5. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษากับการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยไม่รวมมหาวิทยาลัยเอกชน เนื่องจากมหาวิทยาลัยของรัฐส่วนใหญ่จะมีโครงสร้างการแบ่งองค์การนิสิตศึกษาระดับสถาบันใกล้เคียงกัน และไม่ศึกษานิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิด เนื่องจากนิสิตศึกษามหาวิทยาลัยเปิดมีรูปแบบการใช้ชีวิต การใช้เวลา และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษาแตกต่างออกไป ดังนั้น ประชากรในการวิจัยจึงเป็นนิสิตนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษารวม 9 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ข้อจำกัดของงานวิจัย

งานวิจัยนี้มีข้อจำกัดบางประการ ดังนี้ คือ

1. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษากับการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเบื้องต้น ซึ่งศึกษาโดยการเก็บข้อมูลจากนิสิตนักศึกษาเพียงกลุ่มเดียวคือ กลุ่มที่เป็นกรรมการองค์การนิสิตนักศึกษาส่วนกลาง หรือระดับสถาบันเท่านั้น ไม่ได้เข้าไปศึกษานิสิตนักศึกษากลุ่มอื่นๆ เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบกัน เช่น กลุ่มที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตศึกษาในลักษณะอื่นๆ หรือกลุ่มที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมนิสิตนักศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจในเบื้องต้นว่าในกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตศึกษากลุ่มนี้นั้น ปรากฏความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วน

ร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษากับการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ของนิสิตนักศึกษาหรือไม่ ผลการศึกษาที่ได้ จึงไม่อาจครอบคลุมไปถึงนิสิตนักศึกษากลุ่มอื่นๆ ได้

2. การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์สามารถบอกให้ทราบว่าตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ สัมพันธ์กันในทางใด และสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใดเท่านั้น ผลการวิจัยจึงไม่อาจนำไปใช้อธิบายเชิงเหตุและผลได้ การที่ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษากับการพัฒนาตนเองของ นิสิตศึกษานั้น จึงไม่สามารถสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตศึกษานั้นเป็นสาเหตุที่ทำให้ นิสิต นักศึกษาเกิดการพัฒนา และไม่อาจปฏิเสธได้ว่าอาจมีปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของนิสิต นักศึกษาด้วยเช่นกัน

3. ในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม ซึ่งนิสิตนักศึกษาเป็นผู้ตอบ ตามการ รับรู้ของนิสิตนักศึกษาเองเท่านั้น จึงอาจเกิดความลำเอียงในการประเมินตนเอง ซึ่งผู้ที่จะนำผลการวิจัยไป ใช้ศึกษาต่อ ควรจะต้องตระหนักในเรื่องนี้ด้วย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

✓ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษา หมายถึง การที่นิสิตนักศึกษาใช้เวลา พลังกาย จิตใจ และความคิดของตนเข้าไปสัมพันธ์กับการทำกิจกรรม หรือร่วมปฏิบัติกิจการใดๆ ในองค์กรนิสิตนักศึกษาต่างๆ ระดับสถาบัน ซึ่งประกอบด้วย การเป็นกรรมการและสมาชิกขององค์กรนิสิตนักศึกษาต่างๆ การใช้เวลาใน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษา และการมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิต นักศึกษาในลักษณะต่างๆ

✦ เวลาที่ใช้ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษา หมายถึง จำนวนชั่วโมงที่นิสิตนักศึกษาใช้ในการ ทำกิจกรรมนิสิตนักศึกษาในแต่ละสัปดาห์

คะแนนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษา หมายถึง ค่าซึ่งได้จากการรวมคะแนนการประเมิน ตนเองของนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรม นิสิตนักศึกษาในลักษณะต่างๆ ได้แก่ การเข้าร่วมการประชุม การแสดงความคิดเห็น การแสดง ความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ความพร้อมที่จะอาสาสมัครทำงานหรือรับผิดชอบดูแลงานต่างๆ ความสามารถในการปฏิบัติงานต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายในการทำกิจกรรมนิสิตนักศึกษา รวมทั้งการให้ ความสนใจเกี่ยวกับการทำกิจกรรมนิสิตศึกษาทั้งในและนอกสถาบัน

การพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษา หมายถึง การที่นิสิตนักศึกษามีความเจริญงอกงาม หรือ เปลี่ยนแปลงสู่สภาวะที่ดีขึ้น ใน 7 ด้าน คือ การพัฒนาความสามารถ การจัดการกับอารมณ์ การพัฒนา จากความเป็นตัวของตัวเองไปสู่การพึ่งพาอาศัยกัน การพัฒนาสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ การสร้าง เอกลักษณ์เฉพาะตน การพัฒนาเป้าหมาย และการพัฒนาความมีคุณธรรม

การพัฒนาความสามารถ หมายถึง การมีความสามารถเพิ่มขึ้น ทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย และสังคม รวมทั้งมีความมั่นใจในความสามารถของตนเอง

การจัดการกับอารมณ์ หมายถึง ความสามารถควบคุมอารมณ์ และแสดงออกได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการรักษาความสมดุลระหว่างความรู้สึกกับการกระทำที่ต้องมีความรับผิดชอบ

การพัฒนาจากความเป็นตัวของตัวเองไปสู่การพึ่งพาอาศัยกัน หมายถึง การเป็นอิสระจากความ ต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นอยู่เสมอ การมีทิศทางของตนเอง และการเห็นและยอมรับความสำคัญของการพึ่งพาอาศัยกัน

การพัฒนาสัมพันธภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ หมายถึง การยอมรับและชื่นชมความแตกต่าง ระหว่างบุคคล การมีความสามารถในการใกล้ชิดกับผู้อื่น และความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพที่ดี และยั่งยืน

การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน หมายถึง การมีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับร่างกาย ท่าทาง และเพศของตนเอง การรู้จักฐานะ บทบาท และวิถีชีวิตของตนในบริบทสังคมและวัฒนธรรม การรู้จักตนเอง และยอมรับฟัง คำวิจารณ์จากคนอื่น

การพัฒนาเป้าหมาย หมายถึง การมีเป้าหมายด้านอาชีพ มีเป้าหมายในการทำกิจกรรมต่างๆ และการมีความผูกพันต่อบุคคลอื่นและครอบครัว

การพัฒนาความมีคุณธรรม หมายถึง การมีความรู้สึกที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ และต่อสังคม และมีความสอดคล้องกันระหว่างการกระทำกับความคิด ความเชื่อ

นิสิตนักศึกษา หมายถึง ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งกรรมการ หรือผู้บริหารองค์การนิสิตนักศึกษาต่างๆ ในปีการศึกษา 2540 ซึ่งกำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร รวม 9 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ประเภทของกิจกรรมนิสิตนักศึกษา หมายถึง ชนิดขององค์การนิสิตนักศึกษาที่นิสิตนักศึกษา เป็นกรรมการอยู่ แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ องค์การด้านบริหาร(สถานนิสิตนักศึกษา และ องค์การบริหารนิสิตนักศึกษา) ชมรมหรือชุมนุมฝ่ายบำเพ็ญประโยชน์ ชมรมหรือชุมนุมฝ่ายศิลปวัฒนธรรม ชมรมหรือชุมนุมฝ่ายกีฬา และชมรมหรือชุมนุมฝ่ายวิชาการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นิสิตนักศึกษา ผู้บริหาร อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานกิจการนิสิตนักศึกษาจะได้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างกรมที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตศึกษากับการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษา
2. ได้เครื่องมือสำรวจการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษา และเครื่องมือสำรวจการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษา
3. แนวทางในการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาที่จะเกิดผลในการพัฒนานิสิตนักศึกษาได้สูงสุดสำหรับนิสิตนักศึกษาทุกกลุ่มต่างๆ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนไว้เป็นลำดับดังนี้

1. การเตรียมการ

1.1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น และการวิเคราะห์ปัญหาในการวิจัย

- 1.1.1 ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตนักศึกษาและเกี่ยวกับกิจกรรมนิสิตนักศึกษา จากหนังสือ เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 1.1.2 สร้างกรอบความคิดในการวิจัย

1.2 ประชากรในการวิจัย และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตนักศึกษาที่เป็นกรรมการองค์การนิสิตนักศึกษาต่างๆ ในปีการศึกษา 2540 ที่กำลังศึกษาอยู่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จำนวนรวมทั้งสิ้น 2,869 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ ร้อยละ 30 การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย แบ่งสัดส่วนตามขนาดประชากรของแต่ละสถาบัน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 863 คน เก็บข้อมูลได้ทั้งหมด 784 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามนิสิตนักศึกษาซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของนิสิตนักศึกษา แบบสำรวจการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษา และแบบประเมินตนเองเพื่อสำรวจการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ขอความร่วมมือจากกองกิจการนิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องการจะเก็บข้อมูลทั้ง 9 แห่ง จากนั้นนำแบบสอบถามไปแจกให้แก่กรรมการองค์การนิสิตนักศึกษาต่างๆ และเก็บรวบรวมคืน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้ SPSS/FW โดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

การเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งลำดับขั้นตอนในการเสนอข้อมูลดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ค่าถามในการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อจำกัดของงานวิจัย ค่าจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนานิสิต-นักศึกษา แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกิจกรรมนิสิตนักศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และเกณฑ์เทียบระดับคะแนน

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถณภาพของนิสิตนักศึกษา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษา การพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษากับการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษา

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย